

## СТВАРАЛЬНІК І ПЕРШЫ ДЭКАН ФАКУЛЬТЭТА ЖУРНАЛІСТЫКІ

*А. Г. Слука*

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт,  
ул. Кальварыйская, 9, 220004, г. Мінск, Рэспубліка Беларусь,  
sluka@mail.ru*

У артыкуле прадстаўлена вядомая на сёння інфармацыя пра асобу заснавальніка факультэта журналістыкі БДУ, першага дэкана У. І. Ліса; дадзена ацэнка яго грамадскай і дзяржаўнай працы па арганізацыі журналісцкай адукацыі ў БССР у пасляваенны перыяд.

**Ключавыя словы:** Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт; факультэт журналістыкі; дэкан; журналісцкая адукацыя.

## CREATOR AND FIRST DEAN OF THE FACULTY OF JOURNALISM

*A. G. Sluka*

*Belarusian State University,  
9, Kalvaryjskaya Str., 220004, Minsk, Republic of Belarus  
Corresponding author: A. G. Sluka (sluka@mail.ru)*

The article presents the currently known information about the identity of the founder of the Faculty of Journalism of BSU, the first dean of U. I. Lis; an assessment of his public and state work on the organization of journalistic education in the BSSR in the post-war period is given.

**Key words:** Belarusian State University; Faculty of Journalism; Dean; Journalism Education.

Факультэт журналістыкі ў Беларускім дзяржаўным універсітэце быў адкрыты ў 1944 г. пасля вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Яго першым дэканам стаў Уладзімір Ігнатавіч Ліс.

Ён нарадзіўся ў 1890 г. у вёсцы Канцэвічы Навагрудскага раёна. У 1919 г. закончыў славесна-гістарычнае аддзяленне Маскоўскага

педагагічнага інстытута. Даволі доўгі час выкладаў у навучальных установах Масквы. З 1939 г. па 1941 г. загадваў кафедрай ва Усесаюзным інстытуце скураной прамысловасці. У 1941–1943 гг. вучыўся ў аспірантуры Маскоўскага педагагічнага інстытута, падрыхтаваў кандыдацкую дысертацыю і праз некаторы час прыехаў у Беларусь.

1 кастрычніка 1943 г. У. І. Ліс накіраваў ліст-зварот у Наркам асветы БССР: «У сувязі з прыбліжэннем моманту поўнага вызвалення Беларусі ад фашысцкіх акупантаў прапаную свае паслугі для работы па спецыяльнасці ў адной з вышэйшых навучальных устаноў БССР. Лепш за ўсё ў Баранавіцкім педінстытуце. Я родам з Баранавіцкай вобласці. Да ўзнаўлення працы гэтага інстытута згодзен працаваць у беларускім універсітэце» [1, с. 27].

Праз некаторы час ліст быў перададзены ў БДУ. Кандыдатура У. І. Ліса, які меў вопыт выкладчыцкай працы амаль 30 год, была адобрана кіраўніцтвам універсітэта. У кастрычніку 1944 г. ім была напісана заява: «Рэктару БДУ П. П. Савіцкаму. Згодна з дамоўленасцю з Вамі прашу аформіць загадам і прызначыць мяне дэканам факультэта журналістыкі» [1, с. 27].

Так пачыналася гісторыя першага на постсавецкай прасторы факультэта журналістыкі. У разбураным фашыстамі Мінску была арганізавана падрыхтоўка журналісцкіх кадраў. У справаздачы за першае паўгоддзе першага навучальнага года дэкан пісаў: «Факультэт пачаў працаваць у непрыстасаваным памяшканні школы. Аўдыторыі не забяспечаны неабходнай мэбляй і інвентаром. Вучэбнае памяшканне на працягу прайшоўшага паўгода не атоплівалася» [1, с. 27].

У першы год быў распрацаваны вучэбны план, знойдзена памяшканне для заняткаў, сабраны выкладчыцкі калектыў, праведзены набор студэнтаў на першы і другі курсы. Безумоўна, дэкану дапамог вопыт педагагічнай і арганізатарскай працы, у тым ліку і ў сферы вышэйшай адукацыі. Першымі дысцыплінамі, якія пачалі засвойваць студэнты факультэта журналістыкі, былі: эканамічная геаграфія СССР і замежных краін, гісторыя рускай публіцыстыкі, гісторыя рускай газеты, гісторыя балышавіцкага друку, тэхніка газетнай вытворчасці, карэктура, стэнаграфія і машынапіс, тэорыя і практыка балышавіцкага друку, фотарэпартаж. Шмат месца адводзілася вывучэнню рускай і беларускай мовы, беларускай і савецкай гісторыі, філасофіі, эканомікі.

Першымі студэнтамі факультэта журналістыкі БДУ сталі былыя салдаты і партызаны, проста маладыя людзі, якія ў даваенны час

пачалі атрымліваць вышэйшую адукацыю ці проста закончылі школу. Прышлі вучыцца і супрацоўнікі рэдакцый газет, якія не мелі спецыяльнай адукацыі.

Такім чынам, у першы год дзейнасці факультэта дзякуючы яго дэкану была наладжана эфектыўная падрыхтоўка журналісцкіх кадраў. Праводзілася мэтанакіраваная выхаваўчая работа, арганізоўвалася навуковая дзейнасць. Дэкан факультэта журналістыкі пісаў навуковыя працы ў часопіс «Вучоныя запіскі БДУ (гісторыка-філалагічная серыя)». Напрыклад, у першым выпуску за 1945 г. быў надрукаваны яго артыкул «Беларуская літаратура ў дні Вялікай Айчыннай вайны». У гэтым жа годзе ён абараніў кандыдацкую дысертцыю на тэму: «Бялінскі як гісторык рускай літаратуры». Так, першы дэкан факультэта журналістыкі стаў і першым супрацоўнікам, які атрымаў навуковую ступень кандыдата філалагічных навук.

Восенню 1945 г. У. І. Ліс падаў заяву аб звальненні. Прычынай з'явіліся праблемы са здароўем. Ён пакідае Мінск, пэўны час жыве з сям'ёй у Маскве. Потым звесткі аб ім губляюцца. Адзінай крыніцай інфармацыі пра першага дэкана факультэта журналістыкі пакуль з'яўляюцца толькі яго асабовая справа, а таксама справаздачныя дакументы за адпаведны перыяд, якія захоўваюцца ў архіве БДУ.

Важнасць і значнасць той грамадскай і дзяржаўнай працы, якую выконваў на пасадзе першага дэкана факультэта журналістыкі БДУ Уладзімір Ігнатавіч Ліс, сёння нельга пераацаніць. Факультэт журналістыкі за 80-гадовы перыяд свайго развіцця стаў адным з самых моцных і прэстыжных падраздзяленняў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. У сваім лісце ў Наркам асветы БССР у 1943 г. першы дэкан напісаў «Я – беларус па нацыянальнасці. Люблю сваю Радзіму. Свае веды і вопыт хачу поўнасю аддаць на служэнне беларускаму народу». Яго праца – выдатны прыклад патрыятызму і грамадзянскай адказнасці для кожнага з нас!

### Бібліяграфічныя спасылкі

1. Інстытут журналістыкі: да 70-годдзя заснавання нацыянальнай школы журналістыкі / рэдкал.: С. В. Дубовік (адк. рэд.) [інш.]. Мінск: Белфаксвыдатгруп, 2014. 276 с.